RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PŘEHLED TISKU

Číslo: 109(XV) Datum: 29.5.1972.

OBSAH

Vojtěch DOLEJŠI (Rudé právo)	Co znamená bojovat za nové?	str. 2
(pos) (Rudé právo)	Životní úroveň v dvojím pojetí	str. 3
(ČTK) (Rudé právo)	Zasadala ústřední volební komise	str. 3
Miroslav KUBIN (Rudé právo)	Rozhodnutí v zájmu míru	str. 4
Irena MAŇÁKOVÁ (Rudé právo)	Lekce z jedné výstavy	str. 6
red.čl. (Rudé právo)	Výzva	str. 6
Miroslav KUBIN (Rudé právo)	V duchu starých tradic	str. 7
Bohuslava NOVÁKOVÁ (Rudé právo)	Společný slib	str. 7
Vojtěch DOLEJŠI (Rudé právo)	Nevyužitý nástroj	str. 8
Karel DOUDĚRA (Rudé právo)	Cesta je schůdnější	str. 9
(dra) (Rudé právo)	Kdo nechce dobré vztahy	str. 10
red.čl. (Rudé právo)	Naděje na uvolnění napětí	str. 10
Karel DOUDĚRA (Rudé právo)	Přínos míru	str. 11
(an) (Rudé právo)	Spojenci	str. 12
(vh) (Rudé právo)	Úskalí parkování v hlavním městě	str. 12
Rudolf STUNA (Rudé právo)	Kritika antikomunismu	str. 13
Zdeněk MIKA Martin TUMA (Tvorba)	Zamyšlení před sjezdem	str. 14
(chi) (Svět práce)	Slovenský sjezd připraven	str. 15
dd (Hlas revoluce)	Kapitán Czechowicz	str. 16
(ff) (Svět préce)	V našem zájmu	str. 16
Ing. Jan NEUMANN (Jaderní energie)	Únorové plénum ÚV KSČ a jaderný program	str. 17
Vladimír TRVALA (Život strany)	Racionálněji a účinněji ve stranické práci	str. 18

ABYCHOM SI ROZUMĚLI —

Kdo by mohl pochybovat o tom, že naše hlavní starost spočívá v plnění výrobních úkolů. Všichni lidé však nemají k práci stejný poměr, jeden pracuje velmi dobře a druhý svůj úkol všelijak ošidí. Člověk přesvědčený o spravedlnosti naší věci dokáže zázraky. Ale právě tato uvědomovací neboli ideologická práce bývala naším slabým místem nejen v prvních letech po založení strany, ale i v šedesátých letech, kdy strana trpěla značným formalismem. Často se také stává, že se mezi lid dostanou nejasná hesla, která je možno vyložit různě, v dobrém i špatném smyslu, podle toho, jak kdo potřebuje. Myslím, že jedním z těchto hesel, které každý mohl překroutit podle své potřeby, bylo jinak správně a často užívané heslo Boj za nové.

Ano, bojujeme za nové

Boj za nové znamená popření starého, přežilého. Po celá desetiletí jsme bojovali za nový socialistický řád, jenž mohl být dosažen jedině porážkou starého kapitalistického řádu. Neboť starý řád neodchází automaticky ani dobrovolně, chce zachovat svou existenci a s ním také všichni, jimž poskytuje výhody a privilegia. Nový řád může být nastolen jedině revoluční přeměnou společnosti, a nikoli cestou pozvolných reforem, podle nichž, jak nás o tom ujišťovali pravicoví revizionisté, se jednoho dne probudíme a zjistíme, že vlastně již žijeme v socialismu. Socialismus také není nějakým křížencem mezi starým kapitalismem a novým socialismem, o čemž nás chtěli přesvědčit stoupenci »učené« teorie tzv. konvergence. Socialismus znamená uskutečnění myšlenek a slov staré revoluční písně: »My nový život chcem na zemi, v němž nesmí býti žádných běd.« Rozumí se samozřejmě, že jde o odstranění běd způsobených starým společenským řádem, a nikoli přírodními zákony. Před bolestí způsobenou například ztrátou blízkého člověka neochrání žádný společenský řád.

Když komunisté mluví o boji za nové, mají na mysli vítězný boj proti starému kapitalistickému společenskému řádu, vybojování socialistických cílů a jejich další rozvíjení ke komunismu. Mají na mysli zvýšení životní úrovně lidových mas, stále lepší život lidu a vytváření všech k tomu potřebných předpokladů, jako je zvyšování společenské produktivity práce, lepší výsledky naší výroby, zvyšování účasti lidu na rozhodování a řízení, zkrátka všechno, co je pokrokové, co naši společnost vede kupředu a odstraňuje překážky, jež stojí v cestě. Nemohu zde vypočítávat všechno kladné, co pro nás heslo Bojovat za nové znamená.

Nové nemusí být pokrokové

Musíme však přiznat, že pod líbivým slůvkem »nové« je možno skrýt všelicos. Je málo určité, nekonkrétní, ponechává příliš velký prostor pro různé a dokonce protichůdné výklady. Nikoli všechno, co je někdy označováno za nové, je také pokrokové, a možná že se upamatujeme, jak často bylo zneužito k obhajobě **starého** proti skutečně novému, proti pokrokovému. Vždyť neuplynul ještě ani čtvrtý rok od roku 1968, kdy různí podvodníci obraceli skutečný smysl slov vzhůru nohama. Bylo to tehdy přímo babylónské zmatení jazyků. Jakou eskamotáž dokázali uskutečnit právě se slovy nové (progresívní) a staré (konzervativní). Podle nich byl náš socialistický systém starý, konzervativní, jeho stoupenci a obránci byli označeni za konzervativce, kdežto nepřátelé socialismu vystupovali v převleku bojovníků za pokrok, jako lidé progresívní, bojovníci za »nové«. Na tom nic nemění, že místo jasných slov společenský systém používali nové slovo: model. Nemohli přece říci, že chtějí obnovit kapitalismus. Mnohem lépe se vyjímalo, když předstoupili před veřejnost jako bojovníci za jakýsi nový model »socialismu«.

Těmto módním slovům podlehli i někteří předváleční funkcionáři strany. Jedním z motivů, u některých to byl zřejmě důvod hlavní, proč se připojili k pravicovým revizionistům, měl být patrně důkaz, že ještě nejsou staří, protože si uchovali smysl pro »nové«. Mohl bych tu z místa jmenovat řadu těchto bývalých funkcionářů strany, které osobně znám 40 nebo i více let.

Někteří lidé chápou slovo »nové« adekvátně (tj. ve stejném smyslu) jako slovo »pokrokové«. Ale to je velký omyl. Ne všechno, co je nové, je také skutečně pokrokové. Vzpomeňme například na Itálii a Německo. Když tam po první světové válce vznikl fašismus, bylo to také něco nového ve srovnání se systémem buržoazní demokracie. Jiří Dimitrov označil fašismus za otevřenou diktaturu nejreakčnějších, nejšovinističtějších a nejimperialističtějších vrstev finančního kapitálu. Takovou diktaturu jsme dosud neznali a v tomto smyslu to bylo tedy něco nového. Nová však byla pouze forma, neboť jak ve fašismu, tak za buržoazní demokracie zůstává nedotčen kapitalistický řád.

I v revolučním dělnickém hnutí se mohou objevit nová slova, aby zakryla staré proradné záměry. Jen jako příklad: Bývalý člen KSČ Josef Pokštefl napsal do časopisu Svědectví, že »v průběhu roku 1968 nabýval vrchu v rámci KSČ reformní proud, jehož politický program měl být kodifikován a petrifikován na XIV. sjezdu a jehož politickým cílem byla transformace politického systému stalinského typu v otevřený pluralistický systém demokratického socialismu«. Jak vidíme, je zde nemálo nových slov, ale pan Pokštefl to mohl říci kratčeji a srozumitelnějí: Že chtěli přeměnit komunistickou stranu ve stranu sociálně demokratickou. Jejich cíle však šly ještě dál, chtěli se stát »světovými«. Proč by-

chom nemohli být spasiteli světa? Pan Pokštefl o tom praví, že »obecné záměry „pražského jara" jsou řádově platné« i pro ostatní socialistické státy. A má na mysli »transformaci« našeho systému »v systém demokratického socialismu«. Nechť se pyšně dmou prsa pánů Peňkáně, Šiků, Kohoutů a všech jim podobných.

Ve skutečnosti to není až na nějaké módní slůvko nic nového. Je to starý revizionismus, který se v dělnickém hnutí objevil již v minulém století v sociálně demokratických stranách a po založení Komunistické internacionály i v některých stranách komunistických. Také Dubček nevymyslel nic nového, když do omrzení mluvil o dvou proudech, o pravém a »levém«, o dvou krajnostech, které prý ohrožují stranu. Nakonec sám splynul s pravým proudem a plul s ním až na pravý břeh. Ani to nebylo nic nového. Již v letech buržoazní republiky jsme mnohokrát slyšeli, že demokratické síly musí bránit republiku proti nebezpečí zprava i zleva, a tito povedení obránci vydali pak republiku Hitlerovi vůbec bez boje.

Oprášená hesla

To ovšem neznamená, že celá kohorta antikomunistických teoretiků a renegátů nic nového nevymyslela na zakrytí starého revizionismu. Nejnovějším jevem je zde maoismus, který má ovšem mnoho společného se starým trockismem, ale přece jen přišel s novým přínosem. Zatímco trockismus proklamoval současnou revoluci ve všech průmyslových zemích, pro maoisty jsou všechny vyspělé země, socialistické jako kapitalistické, stejně reakční a mají být pro revoluci dobyty zvenčí, silami tzv. třetího světa, tj. rozvojovými zeměmi. Podle metafor, v nichž si Číňané libují, má být revoluce vnesena do průmyslových měst z venkova nebo také z jihu na sever.

Boj proti komunismu není tedy ničím novým. Již v Komunistickém manifestu, který vyšel již v roce 1848, psali K. Marx a B. Engels, že Evropou obchází »strašidlo komunismu«, proti němuž se »spojily všechny mocnosti staré Evropy«.

Tento boj se ovšem vyostřil po vzniku prvního proletářského státu světa. Jestliže však porovnáme, jak byl ideologický boj proti komunismu (a ovšem proti SSSR) veden v prvních 20 letech existence SSSR s dnešní situací, přece jen uvidíme něco nového, určitý rozdíl. Argumentace nepřátel proti komunismu po první světové válce byla velmi primitivní a byla určena pro politicky ještě neprobuzené lidové vrstvy. Současný antikomunismus směřuje do značné míry i do řad inteligence. Tomu má být přizpůsobena i jeho intelektuální úroveň.

Značné změny nastaly také po osvobození. Po únorovém vítězství pracujících v roce 1948 se poražená reakce orientovala především na válku, přistupovala k vraždění komunistů a k jiným formám teroru. Přibližně od druhé poloviny padesátých let změnila taktiku. Opírala se ovšem i nadále o zbytky poražené buržoazie a její potomky, v tom jí pomáhala i nesprávná teorie o vyhasínání třídního boje, ale snažila se rozšířit svůj vliv i na široké maloměšťácké vrstvy, na část inteligence, politicky nezkušenou část mládeže a hlavně studentstva. Teď už jí nešlo o obklíčení komunistické strany kontrarevolučními živly, o izolaci strany od lidu, ale o dobytí strany zevnitř, pomocí revizionistů zaujímajících významné pozice ve vedení strany i ve státě. A to se jí do značné míry podařilo. Třebaže třídní složení strany se do roku 1968 nezměnilo a Císařův plán na »injekci stárnoucí straně« ještě nebyl uskutečněn, přece jen se v roce 1968 situace ve straně podstatně změnila. To dokázal zejména 21. srpen. Úplně nové bylo, že starý antikomunismus a antisovětismus mohl v roce 1968 vystoupit v roli obhájce skutečného socialismu, demokracie, humanismu a také čistého komunismu a alespoň na počátku i jako přítel SSSR.

Jak vidíme, není všechno, co je nové, také skutečně pokrokové. Nová je koncepce hlavních buržoazních teoretiků. Pod pláštíkem »boje za nové« může být skryta i snaha o návrat zpět, k reakci, ke kapitalistickým poměrům. K tomuto cíli se ovšem sotva kdo otevřeně přihlásí. Věděl to ostatně již Karel Havlíček Borovský, který napsal, že reakce je věc hanebná, a proto se žádný reakcionář nepřizná, čím vlastně je, ale bude se vydávat za pokrokového občana.

Jsme samozřejmě pro všechno nové, pokud to znamená sociální a společenský pokrok, další rozvoj naší společnosti, jsme pro socialismus a komunismus. Proto na místo neurčitého hesla »boj za nové«, které umožňuje různý výklad, říkáme jasně a konkrétně, co chceme a za co bojujeme.

VOJTĚCH DOLEJŠÍ

Životní úroveň v dnešním pojetí

List britského finančního kapitálu Financial Times se rozepsal o letošním brněnském veletrhu spotřebního zboží. Autorovi článku se zdá, že co do spotřebního zboží by západní spotřebitel zde pokládal jen malé množství za exkluzivní. Například i v dámské módě, o které jiné západní listy píší jako o přitažlivé i pro západní trh.

Ну, po pravdě řečeno, u nás na rozdíl od Británie si módní návrháři nekonkurují v boji o přízeň těch, kdož zaplatí za »exkluzivní oděv« částkou v hodnotě až tří limuzín Rolls-Royce; nám jde o kvalitní, módní oblečení všech bez výjimky.

To zřejmě autor Financial Times není s to pochopit. Zdůrazňuje, že prý »už jenom automobily na parkovištích a československá móda ukázaly západním návštěvníkům, že Češi a Slováci se budou muset ještě hodně snažit, než se vůbec přiblíží k západní životní úrovni«.(!)

A je to. Poučení o životní úrovni je nám předkládáno ze země, kde jen podle oficiálních vládních statistik vzrostla loni o plných deset procent, tj. o 2 816 000 lidí, skupina chudých. Ze země, kde v Londonderry — ulsterském středisku nepokojů, je 25 procent mužů v produktivním věku nezaměstnaných, což znamená čtyřnásobek proti celobritskému průměru. A dodejme také, že podle úředních britských údajů nemocniční operace stojí až tisíc liber; miliony lidí tam žijí pod úrovní přiznaného životního minima.

Pravda, 3000 britských rodin žije v takovém přepychu, o jakém se těm dole ani nezdá. Ale jejich životní úroveň může prohlašovat za britskou životní úroveň právě jen autor »exkluzivního« Financial Times. Pro nás znamená životní úroveň skutečné lidské životní podmínky pro každého příslušníka této společnosti, znamená jeho sociální jistotu. V tom se zásadně lišíme od pojetí životního standardu tohoto burzovního listu. (pos)

Jednání ústřední volební komise

Doplňovací volby do SL v Severočeském kraji

PRAHA 18. května (ČTK) — V Praze se ve čtvrtek sešly na společném zasedání ústřední volební komise Národní fronty a česká volební komise Národní fronty, aby projednaly zabezpečení doplňovacích voleb v obvodě č. 55 do Sněmovny lidu v Severočeském kraji.

Doplňovací volby byly vypsány předsednictvem Federálního shromáždění dne 28. března t. r. v důsledku úmrtí poslance za volební obvod č. 55 ve Sněmovně lidu generálmajora PhDr. J. Kalíška. Den voleb byl stanoven na sobotu 27. května 1972.

Obě komise vyslechly a schválily zprávu předsedy ústřední volební komise Národní fronty A. Indry o splnění všech zákonem stanovených podmínek pro uspořádání voleb. Vzaly také na vědomí informace o novém kandidátu Národní fronty v příslušném volebním obvodu, generálmajoru PhDr. A. Brabcovi, jenž byl navržen předsednictvem ústředního výboru Národní fronty ČSSR.

Ústřední volební komise Národní fronty a česká volební komise Národní fronty vzaly se souhlasem na vědomí dosavadní průběh předvolebních příprav ve volebním obvodu č. 55 a usnesly se, že se sejdou k další schůzi v pondělí 29. května 1972, na níž se seznámí s průběhem doplňovacích voleb a jejich výsledkem.

Rozhodující v západním Německu

Od našeho bonnského zpravodaje

Spolkový sněm NSR se po obtížném politickém zápase vyslovil pro ratifikaci smluv, které — jakmile se jejich obsah začne naplňovat — budou znamenat konkrétní historický přínos k uvolnění napětí a k normalizaci situace na evropském kontinentě.

Smlouvy, které NSR v roce 1970 uzavřela se Sovětským svazem a Polskou lidovou republikou a jejichž ratifikační proces nyní vrcholí, jsou reálnou základnou pro takový vývoj vztahů, v němž obraz Evropy příštích let by mohl nabýt jasnějších obrysů jako kontinentu národů, které jsou ochotny řešit své problémy výhradně cestou jednání, bez použití síly nebo hrozby silou. Je v nich zakotvena současná realita Evropy a smysl pro její respektování.

Prosazení ratifikace smluv nebylo ovšem v NSR bez problémů a těžkostí. Odpůrci smluv dovedli obratně těžit z poměrů sil mezi vládní koalicí a opozicí a taktizováním ratifikační proces zdržovali v domnění, že budou moci v příhodný moment nechat smlouvy ztroskotat, třeba že jen v důsledku váhavosti nebo rozkolísanosti některých poslanců koaličních stran. Když už nemohli vzhledem k veřejnému mínění říci jednoznačně nikoli, snažili se tedy o pozměnění ducha smluv, přičemž zneužívali nacionalistických předsudků a přežitků zejména starší generace. Však pro to také našli nejvýraznější podporu právě u revanšistických kruhů, zvláště z řad někdejších přesídlenců, a u neonacistů. V útocích proti politice dorozumění se socialistickými zeměmi zazníval slova zřeknutí a výprodej, což v mluvě revanšistů znamená, že prý se vláda Spolkové republiky zříká »východních území«. Jaká je to neopravdovost! Sám kancléř Brandt na to odpověděl jednoznačně: jak se NSR může vzdávat něčeho, co nemá? Spolková vláda znovu prohlásila, že nemá žádných územních nároků, a prohlašuje to i opozice. Ale jak si potom vysvětlovat »výklad« křesťanské demokracie, že smlouvy nepředstavují žádnou právní základnu pro hranice a že nepředbíhají mírové smlouvě s celým Německem, která prý má teprve definitivně stanovit hranice v Evropě? Tento výklad spočívá na iluzorní představě, že by se tyto hranice někdy v budoucnosti ještě staly předmětem vyjednávání — nic nemůže být nalvnějšího. Evropský status quo je dán, je dlouholetou realitou, naplňovanou životem a prací národů. Územní integrita a nedotknutelnost současných hranic jsou nezvratnými principy — a smlouvy tyto zásady vyjadřují.

Jak chabé byly argumenty proti ratifikaci smluv, ukázal zejména vývoj posledních dnů, kdy jejich autoři a nositelé — pokud se nepoučili — zůstali ve vlastním táboře osamoceni. V poslanecké frakci CDU/CSU došlo k ostrým rozporům. Zarputilé Ne ke smlouvám zůstalo jako černý Petr pouze těm, kteří setrvali v zajetí vlastních iluzí, že by mohli tendenci vývoje ke zmírnění napětí zvrátit, a jimž dnes již jenom případě role vyhovět té části příznivců CDU/CSU, která se nedokázala poučit ze skutečnosti a nerealisticky se domnívá, že by snad jednou mohla NSR jednat se socialistickými zeměmi z pozice síly.

Prosazením kladného stanoviska k ratifikaci smluv na půdě parlamentu není ještě realistický kurs a cesta ke zmírnění napětí zcela bez překážek. Odpůrci smluv se hodlají projevit ještě ve spolkové radě. Ani tam však zřejmě nebudou moci své scestné názory prosadit vzhledem k poměru sil, který je většinou jednoho hlasu příznivý pro vládní koalici. (21 ku 20.) Dá se předpokládat, že i tam se někteří představitelé CDU/CSU zdrží hlasování. Pokud se opozice opět pokusí ratifikační proces brzdit, může se tím jen zdiskreditovat, neboť veřejnost NSR již s netrpělivostí očekává, aby byla uvolněna cesta ke konkrétním opatřením v duchu smlouvy, z níž bude mít prospěch především německý lid. Po ratifikaci totiž v nejbližší době vstoupí v platnost i dohoda čtyř mocností o otázkách Západního Berlína a dohoda mezi NSR a NDR o dopravě. Ratifikace nesporně přispěje k vytváření ovzduší vzájemné důvěry, v němž bude možno s porozuměním řešit otázky rozvoje vzájemných styků států s různým společenským zřízením. Jedním z příkladů může být nedávná informace vlády NDR u příležitosti parafování smlouvy o dopravě. Podle této informace zamýšlí NDR uskutečnit řadu opatření k rozšíření styků občanů NSR a NDR.

Skutečnost, že se ve Spolkovém sněmu prosadil, byť s velkými obtížemi, realistický kurs zmírnění napětí a normalizace vztahů, najde příznivý ohlas i v ostatních evropských zemích. Četní veřejní činitelé a představitelé západoevropských států již v minulých měsících vyjadřovali souhlas i podporu »východní politice« Brandtovy vlády. Němečtí pracující vystoupili manifestačně na podporu ratifikace smluv koncem dubna a 1. máje. Tato podpora má přirozenou logiku, neboť prosazení smluv a naplňování jejich ducha je v zájmu míru a bezpečnosti v Evropě a předpokladem pro rozvoj užitečné mezinárodní spolupráce.

MIROSLAV KUBÍN

LEKCE Z JEDNÉ VÝSTAVY

Jarní den jako vymalovaný. Zahrady Pražského hradu obalené ve svěží zeleni a jarních květech. Pohvizduješ si, když stojíš před portálem před Valdštejnskou jízdárnou. Výstava Současné jugoslávské malířství může být zajímavá. Hodinka ti zbývá, proč se nepodívat...

Jako by člověk vstoupil do temné cely či do jiného světa. Ne, není možné touto výstavou procházet, aniž si člověk na každém kroku neuvědomuje, že tento svět na plátnech a výtvarných dílech, které nám pořadatelé, Národní galerie, připravili, je svět strašně krutý, zlý, bezvýchodný, křečovitý. Konstrukce, objekty, smetiště, skvrny, morbidity. Otřesně žlutý Lis na lidi, rozkvétání genitálií — to jsou chmurné a bezvýchodné svědectví života. Práce, které už nemají zájem na pravdivém uměleckém poznání skutečnosti a nahrazují ji únikem od reality, kultem rozkladu, zániku, bezvýchodnosti.

Hledáš útočiště v katalogu. Je to brožurka za 15 Kčs s desítkami reprodukcí. A nacházíš? Opět jen popis »logického zobrazení subjektivních poetických neuróz a elogické vize. Střetnutí předmětů z různých sfér, estetika ošklivosti, utrpení a sadismus, provokace a protest jsou často ve středu zájmu,« jak píše v úvodu Miodrag B. Protić. Konstatuje také, že autoři »nepřinášejí mnoho nového co do formy, jejich přínos se projevuje v obsahu — a to jak psychologickém, sémantickém, tak i sociologickém smyslu.« A čteme dál úvahy o «surovém» proudu, který učinil pouze krok, aby se proniklo do sféry nové figurace: protestu, negace, černého humoru a rozčarování. Svět bez lásky, témata nehybných a mrtvých, náznaky nicotnosti a pomíjivosti, »nejnovější pohledy na dělníka vystřízlivělého z velkých ideálů v boji za udržení holé existence.« (!)

Člověku se najednou chce pryč z této kobky a dlouho stojí u okna výstavního sálu, odkud je vidět na jezírko a vodotrysky i sněhobílé labutě ve Valdštejnské zahradě. Na lavičky, kde sedí studentky se svými skripty, kde se procházejí normální, zdraví lidé, na pozadí věží Pražského hradu.

Tento pohled na jugoslávské umění je a nutně musí být jednostranný, falešný. Měli jsme u nás možnost vidět i jiné jugoslávské výstavy, např. grafiky. A tak lze konfrontovat, srovnávat. Tehdy umělci vypovídali nejenom obrazem, ale celou svou duší o skutečném životě své země.

Proč se tedy dnes opomíjejí nejživotnější a nejvýznamnější tendence jugoslávského výtvarnictví, poctivé dílo, navazující na pokrokové tradice umění této země? Kdo toto vybíral, připravoval a instaloval a s jakými záměry? Výstava přece už byla v Brně a kdo podporoval, aby se dostala i do Prahy? Ministerstvo kultury ČSR, nebo Národní galerie? Nebylo by snad lepší, kdyby pořadatelé byli shromáždili skutečné jugoslávské a socialistické umění? Protože takovéto tendence, o jakých svědčí současná výstava, podporovat nemůžeme.

Jarní den jako vymalovaný. Člověk je rád, že vyšel do normálního shonu pražských ulic.

IRENA MAŇÁKOVÁ

RUDÉ PRÁVO? 24. května 1972, str. 3.

VÝZVA

V závěrech XIV. sjezdu KSČ byly vytyčeny nové úkoly čs. vědy jako významného činitele dalšího rozvoje socialistické společnosti s tím, že čs. věda má nadále aktivně přispívat k realizaci velkých společenských změn, které náš lid pod vedením strany uskutečňuje.

Československá akademie věd, aby mohla plnit závažné úkoly, které z této náročné úlohy vědy pro ni vyplývají, považuje za potřebné rozšířit počet členů Akademie o další významné vědecké pracovníky, kteří jsou schopni z marxisticko-leninských pozic výrazně přispívat výsledky své práce k rozvoji naší socialistické společnosti.

Presidium ČSAV proto vyzývá vědecké a odborné instituce, vysoké školy, společenské organizace a všechny občany, aby podali Československé akademii věd zdůvodněné návrhy na volbu nových řádných členů-akademiků a členů korespondentů, kteří splňují uvedené podmínky a návrhy na zahraniční členy Akademie, jimiž se mohou stát zahraniční vědci, kteří obohatili vědu významnými pracemi sloužícími pokroku lidstva.

Volby nových členů Akademie budou provedeny na příštím valném shromáždění členů ČSAV.

Presidium ČSAV současně oznamuje, že v rámci této veřejné výzvy budou projednávány pouze nově došlé návrhy a že nebude přihlíženo k návrhům podaným před zveřejněním výzvy.

Řádně zdůvodněné návrhy je nutno předložit presidiu ČSAV (v Praze 1-Staré Město, Národní tř. 3) nejpozději do 30. června 1972. Návrhy došlé po tomto termínu nebudou projednávány.

V dlesbun starých hrdlořezů

OD NAŠEHO BONNSKÉHO ZPRAVODAJE

23. sudetoněmecký den ve Stuttgartu nerybičoval příliš z tradice: pivní řeči u sklenic a vučků a protičeskoslovenské řečnění z řečnických tribun. Počasí nedělního dne účastníkům srazu přálo, a tak se jich na stuttgartském Killesbergu sešlo téměř 200 tisíc. Oficiálním heslem bylo »Náš příklad zůstává — vlast a sebeurčení!« Avšak řečníci se zaměřili na něco aktuálnějšího: hovořili o »východních smlouvách« a manifestaci oblíbenou jako krajanské setkání označovali za plebiscit proti jejich platnosti.

Oficiálním hostem sudetoněmeckého landsmanšaftu byl letos bavorský ministerský předseda Alfons Goppel, který ve svém projevu chtěl udílet lekci spolkové vládě, jak má například při jednání se socialistickými zeměmi postupovat. Bude-li jednat s ČSSR, nemá se prý dopustit téže chyby jako při uzavírání smluv se Sovětským svazem a Polskem a má se postavit na stanovisko sudeťáků.

Variace na tuto notu měl i hlavní řečník. Mluvčí landsmanšaftu dojímal píseň o společném utrpení bývalých sudetských Němců a Čechů. Sudeťáci ztratili v roce 1945 vlast a Češi a Slováci prý svobodu. Právo na sebeurčení je jim prý od roku 1968 upíráno. Jak krásné by to prý opět bylo žít ve středoevropském prostoru společně! Cílem skutečné normalizace by prý mělo být, aby se obě národy mohly svobodně podílet na znovuvybudování této země ve střední Evropě, která nyní »ztratila šlešti být vyniklející průmyslovou a školskou provincií Evropy«. Také sebeurčení už pan Becher nežádal jen pro Němce, ale i pro Čechy a Slováky. Jak si takové sebeurčení představuje, naznačil zvoláním: »Pomyslete na rok 1968!« Tedy kontrarevoluce, převedení Československa do kapitalistické západní Evropy.

Aby divadlo bylo úplné, doplňovali letos tribunu »čestných hostů« i někteří emigranti, kteří našli s bývalým henleinovci a nynějšími revanšisty stejnou řeč. Byl to například vojenský zběh a zrádce, bývalý major Zdeněk Sládeček, který se nyní živí jako předseda tzv. Českého národního výboru v Londýně.

Becher spolkovou vládu vyzval k uzavření takové smlouvy s Československem, která by prý nezagomnala na to, že 241 000 »obětí« odsunu zanechalo ve staré vlasti velký národní majetek. Tak přece jen i materiální stránka »sebeurčení«. Případná smlouva mezi NSR a ČSSR o zřeknutí se násilí prý nesmí mít nic společného s dodatečnými opatřeními proti právním pozicím sudetských Němců. Tak skončil 23. sudetoněmecký den přece jen tradičně — protičeskoslovenskou provokací.

Stuttgart MIROSLAV KUBÍN

RUDÉ PRÁVO, 23. Května 1972, str. 3.

Společný slib

Patnáct našich dětí, které se připravovaly k pionýrskému slibu, čekala velká událost: složit slib v Milovicích. Starší pionýři i oddílové vedoucí-učitelky věnovali přípravě velké úsilí. Děvčata z 9. třídy a děti ze školního klubu připravovaly program, kterým pak doplnily kulturní odpoledne. Zásluhou ředitele školské správy jsme získali autobus. Přálo nám i počasí — a tak 36 žáků, 7 učitelek a soudruzi ze SRPŠ byli v 11 hod. na místě. Byli jsme uvítáni kyticí rudých karafiátů a potom už následovalo vše to krásné, nezapomenutelné.

Nejprve jsme položili květiny k památníku bitvy u Dukly. Seznámili jsme se s touto významnou událostí tak názorným způsobem, že poznatky budou zapsány v našich srdcích na celý život. Ve slavnostním pionýrském průvodu jsme byli zařazeni do čela. Naši pionýři nesli státní a pionýrskou vlajku a v rytmu vojenské hudby pochodovali tak ukázněně, že jsme byli překvapeni.

U pomníku V. I. Lenina nejprve složil slib jeden sovětský pionýrský oddíl, potom náš a opět sovětský oddíl. Požádali jsme sovětské důstojníky, aby našim pionýrům uvázali pionýrské šátky. Společně s nimi jsem je vázala sovětským dětem.

Po obědě ve vojenské kuchyni jsme se účastnili pionýrské besídky. Vystoupení našich dětí bylo přijato s nadšením. Členové tenečního a gymnastického kroužku sklidili takový potlesk jako nikdy předtím.

Když jsme si prohlédli školní budovu, utvořily naše děti na prostranství před autobusem velký kruh se sovětskými pionýry, zpívalo se, tančilo a hrálo. Nechtělo se jim vůbec domů...

BOHUSLAVA NOVÁKOVÁ, ředitelka ZDŠ K sídlišti, Praha 4

RUDÉ PRÁVO, 23. května 1972, str. 3.

NA STRANICKÉ TÉMA

NEVYUŽITÝ NÁSTROJ

V jedné věci nebude rozdílu v menších obcích i v ulicích měst. Při pozornější prohlídce můžeme najít opryskanou vývěsní skříňku, na níž se nám možná podaří ze zbytků písma rozluštit, že kdysi sloužila k stranické agitaci. Ale to je již dávno. Jsou také výjimky, ale není jich mnoho. Náhodou jsem viděl skříňku, ve které byl agitační plakát k letošnímu 1. máji. Nevím ovšem, zda a čím bude nahrazen. A byl by k tomu již čas, protože 1. máj je již třetí týden za námi. Skříňky v závodech bývají o něco lepší, ale také ne všude.

O čem to svědčí? Cožpak organizace naší strany nepotřebuje něco říci občanům v obci nebo uličním bloku? Nic se v obci neděje, co by organizace měla vysvětlit a zaujmout k tomu stanovisko? Možná, že se objevily nesprávné názory, na které by bylo třeba odpovědět? Nedala si organizace žádný úkol, na němž by měla zainteresovat všechny občany? Dříve se v obcích svolávaly veřejné schůze, na nichž komunisté vysvětlovali svoji politiku, ale dnes jsou takové schůze poměrně řídkým jevem. Možná, že si lidé zvykli večer sedět u televize, ale tím spíše potřebujeme hledat jiné způsoby, jak k lidem mluvit a být s nimi ve styku. Vždyť se děje tolik věcí, o kterých lidé chtějí být informováni. Nemyslím jen na světovou politiku, o té se dozvědí z tisku, televize a rozhlasu, ale na různé domácí problémy, které někdy hýbou celou obcí. Občané našich obcí a měst nejsou přece rozděleni tak, že na jedné straně jsou komunisté a na druhé straně nepřátelé. Jde o třetí a početně nejsilnější skupinu lidí, kteří sice nejsou komunisté, ale s nimiž je nutno stále mluvit, počítat s nimi, všemi rozumnými prostředky jim politiku strany vysvětlovat, přesvědčovat je, získávat. Komunisté to vždycky dělali za podmínek, které byly i velmi těžké.

Snad někdo namítne, že na všechno by mohl stačit rozhlas, tisk a televize. Není tomu tak, protože nemohou nahradit osobní styk ani odpovědět na místní otázky, které se tak často vyskytují a zajímají celou obec nebo uliční blok.

Ale naše organizace často mlčí, jako by se nic nedělo. V roce 1968 až 1969, když si Dubčekové a Smrkovští pochvalovali, jakou máme jednotu, ale strana byla v hluboké krizi a rozkladu, zmocnily se některých vývěsních skříněk strany reakční organizace jako junák, KAN a jinde také studenti; ti si uvědomovali, proč je nezbytné být ve stálém styku s lidmi. Dnes reakce sahá k jiným prostředkům.

Neodpovězeny však zůstávají otázky položené na počátku této úvahy. Sotva se někdo najde, kdo by nepotvrdil, že ty skříňky byly dobrá věc. A jestliže byly dobrá věc, proč je neobnovit? Ve vesnicích, v ulicích, ale i v závodech. Nejen jejich vnější tvář, to ovšem také, ale hlavně jejich obsah.

V každé organizaci se přece najde soudruh schopný vysvětlit a dát odpověď za živé otázky, které jsou předmětem zájmu celé obce. A nejenom odpovídat, ale umět také takový zájem vyvolat. Všude možno najít soudruha, který dovede napsat, co je třeba, umí najít i spolupracovníky, kteří nakreslí karikaturu, vymyslí příléhavý verš nebo vtip. Samozřejmě soudruha, který dovede odhadnout, co způsobí kladně, a odmítne všechno, co by mělo výsledky negativní. A poradí se o tom s předsedou nebo celým výborem organizace.

Vývěsní skříňka by mohla být vizitkou organizace a způsobit jako injekce pro oživení její činnosti.

VOJTĚCH DOLEJŠÍ

KOMENTUJEME

Cesta je schůdnější

Ratifikace smluv se Sovětským svazem a Polskem v bonnském Spolkovém sněmu byla s uspokojením přijata v celé Evropě. Jedna překážka je zdolána. Sice ještě zbývá, aby obě smlouvy byly schváleny také spolkovou radou, zdá se však, že tam nevznikne nové úskalí. Proces uvolňování v Evropě může nyní tedy pokračovat rychlejším tempem.

Nesporné totiž je, že i když smlouvy vytvářejí především předpoklady pro zlepšení vztahů a rozšíření vzájemné spolupráce Německé spolkové republiky se Sovětským svazem a Polskem, jejich uplatňování přinese ozdravení politického ovzduší v celé Evropě. Už proto, že závazek, který NSR těmito smlouvami přijala — řešit všechny sporné otázky výlučně mírovými prostředky a respektovat územní nedotknutelnost všech evropských států a nenarušitelnost současných hranic včetně polské západní hranice na Odře a Nise a hranice mezi NSR a NDR — je jedním ze základních předpokladů pro vytvoření ovzduší důvěry a mírové spolupráce v Evropě. Ratifikace obou smluv tak umožňuje učinit další kroky v tomto směru.

Cesta je tedy schůdnější. Příprava celoevropské konference o bezpečnosti může nyní nabýt zcela konkrétních forem. Ratifikace obou smluv také umožňuje, aby vstoupila v platnost i čtyřmocenská dohoda o Západním Berlíně a smlouva o dopravě, uzavřená mezi NDR a NSR, čímž se otevře také prostor pro další jednání o normalizaci vztahů mezi oběma německými státy. A lze očekávat, že se nyní vytvoří také příznivější ovzduší pro to, aby rozhovory mezi Československem a Německou spolkovou republikou o vzájemné úpravě vztahů mohly úspěšněji pokračovat.

Naši ochotu dořešit otevřené otázky a dospět k normálním dobrým sousedským vztahům k NSR znovu vyjádřil na sjezdu československých novinářů soudruh Gustáv Husák. Poukázal na to, že naše vláda, státní a stranické orgány nejednou v tomto směru projevily dobrou vůli a zdůraznil: »Opakujeme toto stanovisko znovu a domníváme se, že po ratifikaci smluv mezi SSSR, PLR a NSR nastal čas, aby bylo možno i na našich západních hranicích obnovit normální, dobré sousedské vztahy.«

Věříme, že tato slova najdou v Bonnu správnou ozvěnu. Normalizace vztahů mezi ČSSR a NSR by byl nesporně další dobrý krok k ozdravění ovzduší v Evropě, k posílení mírové spolupráce. Ratifikace smluv s SSSR a Polskem umožňuje, aby se v uvolňování napětí pokračovalo.

I když je situace nesporně lepší než před ratifikací, nelze počítat s tím, že nyní už vše půjde hladce. Svědčí o tom obtíže, s jakými se ratifikace smluv prosazovalo ve Spolkovém sněmu, i sám průběh hlasování. Opoziční strany CDU/CSU byly nuceny ustoupit od zcela negativního postoje vůči oběma smlouvám, protože si netroufaly zatížit své konto zhoršením vztahů nejen se socialistickými zeměmi, ale i některými západoevropskými. Mnozí poslanci opozice se vyslovovali pro ratifikaci smluv. U vedení CDU/CSU však stranickopolitické zájmy zvítězily nad státně politickými: aby se neprojevil rozkol v otázkách těchto smluv v řadách opozice, rozhodlo se přimět poslance CDU/CSU zdržet se hlasování. Otevření hlasatelé revanše však přesto hlasovali proti. Ukázalo se tak znovu jasně, že síly, které usilují o revizi výsledků druhé světové války, nezmizely z politické palety Německé spolkové republiky. Znáš že i každý další krok k uvolnění napětí a k rozumnému sousedství bude nutno probojovávat ve střetnutí s těmi, kteří se snaží zabránit tomu, aby vztahy NSR k socialistickým zemím byly zbaveny třecích ploch a postaveny na nový základ.

Ratifikace obou smluv tento boj nesporně usnadňuje už tím, že smlouvy vytvářejí podmínky pro takový rozvoj vztahů mezi NSR a socialistickými zeměmi, jímž se prokáže naprostá lživost a neudržitelnost argumentů, kterými operují různí ti Becherové, Hupkové, Czajové a další mluvčí revanšistických landsmanšaftů, jejichž úzké spojení s neonacistickými kruhy v boji proti ratifikaci smluv jasně vyjevilo, že tvoří součást fašistického podhoubí v NSR. Tyto stíny včerejška sotva vejdou do historie.

Historie však zaznamená, že ratifikací smluv se Sovětským svazem a Polskem učinil západoněmecký Spolkový sněm významný krok k uvolnění napětí a k upevnění míru v Evropě. Pro budoucnost je sotva důležité, jakým poměrem sil se tak stalo: důležité je, že smlouvy nyní vejdou v platnost a že na jejich základě se budou utvářet vztahy Německé spolkové republiky k Sovětskému svazu a Polsku a že se tím stala schůdnější také cesta k urovnání vztahů NSR k dalším socialistickým zemím.

Usilí o upevnění míru a mírovou spolupráci evropských národů tak zaznamenává další vítězství.

KAREL DOUDĚRA

RUDÉ PRÁVO, 20. května 1972, str. 2.

10(109)XV

Kdo nechce dobré vztahy

Rakouský kancléř dr. Kreisky si postěžoval, že prý Československo je jediným sousedem, s nímž se Rakousku nepodařilo vytvořit dobré vztahy. Shodou okolností to řekl ve stejný den, kdy generální tajemník ÚV KSČ soudruh Gustáv Husák znovu opakoval, že máme zájem na dobrých sousedských vztazích, že však — přes všechnu naši dobrou vůli, kterou jsme projevili i při jednání o majetkoprávním vyrovnání — v Rakousku působí síly, které každou chvíli novými a novými útoky narušují tendenci k úpravě dobrých vztahů a napadají zřízení našeho státu.

Chce-li rakouský kancléř odstranit příčiny nedobrých vztahů, má k tomu příležitost právě ve své zemi. Není žádným tajemstvím, že ve Vídni působí řada cizích tiskových a nejen tiskových agentur, které se specializují na vyrábění lživých zpráv o Československu a na organizování pomlouvačných, nenávistných kampaní proti naší zemi. Z těchto kalných pramenů čerpají svoje »informace« o Československu nejen rakouské listy, ale i někteří rakouští politici, jako třeba poslanec SPÖ (tedy strana pana Kreiského) Leopold Gratz. Tento pán na zasedání Evropské rady ve Štrasburku kromě jiných nehorázností tvrdil, že prý československý lid propadl »apatii a zoufalství«. Kdyby místo nekritického přejímání ve Vídni vyfabrikovaných pomluv si zajel těch několik kilometrů z Vídně do Bratislavy, Znojma či Břeclavi a sám si ověřil, jaká je naše skutečnost, nehlásal by podobné nesmysly. Ovšem pravdivé informace a ověřená fakta by nemohly posloužit k rozvířování protičeskoslovenské kampaně, o kterou panu Gratzovi zřejmě šlo. A to samo o sobě nejlépe svědčí o tom, kdo nechce, aby se mezi Rakouskem a Československem vytvořily dobré vztahy. (dra)

RUDÉ PRÁVO, 22. května 1972, str. 5.

Sovětské listy k vystoupení Gustáva Husáka

Naděje na uvolnění napětí

MOSKVA — Všechny ústřední sovětské listy přinesly v sobotu obšírnou informaci o vystoupení generálního tajemníka ÚV KSČ Gustáva Husáka na VI. sjezdu Československého svazu novinářů.

Největší pozornost věnoval list Pravda zahraničně politické části projevu. »Upevňování socialistického tábora je podle XIV. sjezdu jedním ze základních úkolů naší zahraniční politiky,« cituje Pravda z referátu soudruha Husáka a zdůrazňuje i jeho vysoké ocenění zahraniční politiky SSSR. Všechny listy si pak kromě pasáže o naději na uvolnění napětí a zlepšení mírového soužití v Evropě po ratifikaci smluv SSSR a PLR s NSR všímají té části, kde soudruh Husák hovoří o nadcházející návštěvě presidenta Spojených států Nixona v Sovětském svazu. (zdk)

ODEZVA V RAKOUSKU

VÍDEŇ — Rakouské listy si všímají té části projevu generálního tajemníka ÚV KSČ, v níž se říká, že Československo má zájem o dobré sousedské vztahy k Rakousku a že všechny dosud otevřené problémy mezi oběma státy mohou být vyřešeny. Proč tedy, kladou některé otázku, nejsou dobré sousedské vztahy mezi těmito dvěma zeměmi, které jsou navíc spjaty staletými tradicemi a příbuzenskými vztahy?

Byl citován výrok rakouského spolkového kancléře Kreiského, který v přednášce švýcarským kapitalistům řekl: »Jednou z příčin tohoto stavu jsou dosavadní bezvýsledná jednání o rakouském majetku v Československu.« Je to překrucování. Ve skutečnosti jsou tato jednání, jak jsme se dozvěděli na rakouském ministerstvu zahraničních věcí, dávno uzavřena a smlouva by mohla být ihned podepsána. Čs. vláda vyšla rakouským přáním značně vstříc, zejména ve všech těch otázkách, na jejichž vyřešení mají zájem rakouští dělníci, úředníci nebo rolníci. Jestliže se rakouská vláda přesto zdráhá připravenou dohodu podepsat, je to proto, že rakouští kapitalisté a velkostatkáři, jimž byl svého času majetek v Československu zabaven, nejsou s nabídnutým »odškodným« spokojeni a chtějí vyždímat další peníze.

Jenom proto nebylo dosaženo dohody. Proto se proti Československu štve, proto dochází k pohraničním provokacím. Kreisky tu dělá rakouským magnátům a kapitalistům zeď.

PŘÍNOS MÍRU

Oficiální prohlášení vládních činitelů i komentáře tisku svědčí o tom, že ratifikace smluv se Sovětským svazem a Polskem bonnským Spolkovým sněmem a spolkovou radou byla v celé Evropě přijata s uspokojením a s nadějí, že se touto ratifikací vytvořily podmínky pro další kroky v uvolňování napětí a posílení mírové spolupráce v Evropě.

Je pozoruhodné, že nehledě na odlišné zdůrazňování toho či onoho aspektu, byla tato ratifikace přijata jak v socialistické, tak i v druhé části Evropy v zásadě stejně; jednoznačně pozitivní ohlas tohoto aktu ve většině zemí západní Evropy svědčí o tom, že politika uvolňování napětí je v souladu také se zájmy těchto zemí a má tam širokou podporu.

Odpovědnost za dosažení takového uspořádání v Evropě, které by posílilo bezpečnost každé země a přispělo k rozvoji mírové spolupráce, nesou dnes všechny evropské státy a národy. S uspokojením bylo proto uvítáno, že se v Bonnu prosadil střízlivý rozum a smysl pro skutečnost. Západoněmecká politika tím získala na věrohodnosti jak u východních, tak i u západních sousedů, neboť ani v západní Evropě nikdo nepochybuje o tom, že uznání současných hranic, které je zakotveno v obou smlouvách, je nezbytným předpokladem evropského míru. Žel, západoněmečtí pravicoví extremisté, jak ukazují právě probíhající sudetoněmecké dny a další revanšistická shromáždění, se opět snaží Německou spolkovou republiku o tuto důvěru sousedů připravit.

Schválení smluv se Sovětským svazem a Polskem bonnským Spolkovým sněmem je nejen úspěchem tzv. východní politiky Brandtovy vlády. Je také výsledkem mnohaletého společného úsilí socialistických zemí, jejich mírové iniciativy, směřující k ozdravení politického ovzduší a k vytvoření pevnějších základů pro mír v Evropě. Přiznávají to i mnohé komentáře západního tisku. Tak v New York Times čteme, že »ratifikace bonnských smluv staví Rusy do role mírotvorců«, protože »jak je dnes evidentní, ruské vedení zamýšlelo evropské uspořádání tak, jak se nyní dalo do pohybu, už přinejmenším šest let, ne-li mnohem déle«. K tomuto poznání není třeba velkého zkoumání. Stačí si přečíst text bukurešťské deklarace zemí Varšavské smlouvy z roku 1966, v níž jsou už obsaženy všechny myšlenky, které jsou nyní postupně uskutečňovány.

Komentář bonnského zpravodaje New York Times Davida Bindera však stojí za povšimnutí proto, že obsahuje některá zajímavá přiznání. Předně to, že smlouvy »uznávají hranice, které jsou silně hájeny a tedy uznávány«. Tudíž, že kdyby hranice Polska a NDR nebyly spolehlivě zaštítěny obrannou silou socialistického společenství, sotva by došlo k jejich uznání. Binder to sám dává do souvislosti se zmařením plánů na vyrvání Československa ze svazku Varšavské smlouvy. Píše, že »dnes se dá říci, že československé události umožnily Leonidu Brežněvovi začít s jeho politikou uvolňování ve střední Evropě«. Čili že podmínkou tohoto uvolňování je upevnění jednoty socialistických zemí. Je to přiznání o to cennější, že David Binder byl na jaře 1968 v úzkém spojení s těmi, kteří se snažili odtrhnout Československo od spojenectví se Sovětským svazem.

Ani ti, jimž je růst vlivu socialistických zemí na evropskou politiku proti srsti, nemohou upřít, že ratifikace obou smluv bonnským Spolkovým sněmem je úspěchem mírové politiky. Je úspěchem všech, kdož usilují o to, aby evropský mír byl postaven na spolehlivější základnu a aby došlo k zlepšení vztahů mezi evropskými státy a národy na základě zásad mírového soužití států s různým společenským zřízením. Touto ratifikací byl učiněn rozhodující krok k dorozumění a spolupráci. Proto je právem hodnocena jako přínos míru.

KAREL DOUDĚRA

Spojenci

Stávají se pozoruhodné věci. Dovídáme se, že v západoněmeckém listě Frankfurter Allgemeine Zeitung byl otištěn dopis emigranta Svitáka, ve kterém praví, že souhlasí s čínskou »marxistickou analýzou« srpnových událostí v Československu v roce 1968. Označuje nynější čínské vedení za »naše první a jediné spojence« (a mimochodem »symbolicky« končí pozdravem Ať žije předseda Mao tisíc let!).

Podivné setkání: v západoněmeckém burzovním listě se renomovaný protisocialistický a protikomunistický štváč důrazně hlásí ke spojenectví se známým čínským stanoviskem.

Z chaosu slov, do nichž se svévolně vkládá jiný obsah, než který jim přísluší, vycházejí Svitták a jeho »spojenci« jako marxisté, kdežto čs. komunisté jako někdo, koho je — lehce řečeno — toto učení propastně cizí.

Chce to pouze překlad do normální, srozumitelné řeči. V čínské tzv. »marxistické analýze« krizového vývoje v Československu a internacionální pomoci spojenců v roce 1968 šlo a jde jen o jediné z četných zlovolných výroků antisocialismu. To je celý základ zmíněné »marxistické analýzy«. Svitákův postoj i slova se napájejí z téhož pramene. Nic víc, nic méně. (an)

RUDÉ PRÁVO, 23. května 1972, str. 2.

Účelná parkování v hlavním městě

NOVÁ VYHLÁŠKA NVP O ODTAHOVÁNÍ VOZIDEL

PRAHA 22. května (vh) — Národní výbor hlavního města Prahy schválil v pondělí novou vyhlášku o odtahování vozidel tvořících překážku silničního provozu. Je vypracována po konzultacích s příslušnými orgány a vychází ze zkušeností z dosavadní praxe.

Základní změnou je rozhodnutí, že to, zda vozidlo tvoří překážku, musí posoudit příslušníci Veřejné bezpečnosti. Dostaví-li se řidič vozidla po jeho naložení na odtahový vůz, je možné mu automobil vydat na nejbližším místě, kde není ohrožován ostatní provoz. Jinak je automobil dopraven na parkoviště Pražského dopravního střediska v Hostivaři, Černokostelecká ulice. Nový poplatek má ještě schválit český cenový úřad. Do této doby platí dosud schválená cena 250 Kčs s dalším poplatkem při delším parkování.

RUDÉ PRÁVO, 23. května 1972, str. 6.

ZÁVAŽNÁ KNIHA SOVĚTSKÉHO AUTORA

Kritika antikomunismu

Antikomunismus je koncentrovaným výrazem protirevoluční ideologie a politiky imperialismu. Je současně výrazem hluboké krize soudobé buržoazní ideologie, hlavním ideologickým a politickým nástrojem imperialismu, který se snaží hledat novou taktiku v boji proti mezinárodnímu komunistickému hnutí.

Novým příspěvkem k marxisticko-leninské kritice antikomunismu je kniha Vladimíra Nikolajeviče Kelina **Zahraniční politika a ideologie.** Kniha, která původně vyšla v moskevském vydavatelství Mezinárodnyja otnošenija a má podtitul Úloha ideologie v zahraniční politice imperialismu, vyšla nyní ve slovenském překladu v nakladatelství Pravda v Bratislavě.

Kniha je polemikou se současnou »moderní« imperialistickou teorií »deideologizace«. Podle antikomunistické teorie »deideologizace« je 20. století charakterizováno jako věk »konce ideologie«, kdy prý nastupuje »deideologizovaná« společnost, to je ve skutečnosti politický indiferentismus měšťáckých vrstev buržoazní společnosti. Je známo, že heslo »pryč od ideologie« bylo v Československu v krizových letech horlivě propagováno revizionisty a znamenalo útok proti samotnému jádru marxisticko-leninské filosofie, proti materialistické dialektice, proti dělnické třídě a vedoucí úloze komunistické strany, i na »československém experimentu« se ukázalo, že teorie »deideologizace« ve skutečnosti představuje buržoazní a revizionistický pokus o přeměnu teorie v nástroj boje proti straně, proti vědeckému socialismu, proti marxisticko-leninské filosofii. Bylo to součást antikomunistického náporu proti socialismu, součást »nové« taktiky imperialistů, kteří zaútočili proti principům marxismu-leninismu ve snaze způsobit »erozi« socialismu v Československu.

Ohrožují zesílení třídní boj

Kelin dokazuje na rozsáhlém dokumentárním materiálu, že se ideologie přeměnila v oblast nejaktivnějšího třídního boje. Buržoazní ideologové horlivě propagují teorii »deideologizace« pro socialistické státy a snaží se tak odvrátit masy od třídního boje, od marxisticko-leninských myšlenek, které lidstvu ukazují správnou cestu, jak řešit naléhavé problémy dneška i zítřku. A současně je nutno připomenout závažný fakt: imperialističtí ideologové sami ve svých speciálních studiích otevřeně doznávají sílu marxismu-leninismu, zostřují ideologický boj a píší, že »vliv ideologie na život nás všech je tak velký jako nikdy ... Ideologie je základem formování politiky a politika vyplývá z ideologie vládnoucí ve společnosti.« Takové je stanovisko profesora politické ideologie a mezinárodních vztahů Johna Gibsona v knize Ideologie a mezinárodní vztahy. (Viz Kelin, str. 11 a 230.) Uvedmo také prohlášení předsedy subkomise Sněmovny reprezentantů Kongresu USA pro mezinárodní organizace a hnutí Feasela, který řekl, že »slova a ideje mají tak velký význam jako chléb a kanóny«. (Kelin, str. 119 a 233.) A jsou u nás dostatečně známy teorie západoněmeckého experta Alexe von Schácka, který vyzval k používání všech prostředků současné propagandy a psychologického boje, aby západní morálka a ideologie byly vnášeny do společenského vědomí obyvatelstva komunistických zemí. Kelin podrobně analyzuje tyto antikomunistické teorie, které dokonce doporučují rozpoutat »totální propagandu« proti komunismu, stupňování »studené války« proti Sovětskému svazu a ostatním socialistickým zemím a které otevřeně prokla mují, že o osudu světa se rozhoduje nyní právě v oblasti ideologického boje, neboť v současném věku nukleárních zbraní nelze rozpor mezi socialismem a imperialismem řešit vojenskými prostředky.

Ostrý boj idejí

Kelin osvětluje mechanismus imperialistické propagandy a upozorňuje na některé nové jevy, které jsou spjaty s vývojem techniky. Jedná se např. o tzv. tranzistorovou revoluci, která umožňuje s rozhlasovým vysíláním proniknout prakticky do každého koutu světa. Jedná se o záplavu lacinějších brožur, jimiž je propagován tzv. západní způsob života a ideje imperialismu. Nelze zapomínat na úlohu filmu, rozhlasu a televize v plánech imperialistické propagandy a dokonce se na Západě vynořily úvahy o znásilnění spojovacích družic k ideologické diverzi proti socialismu. Jeden z činitelů britské televize prohlásil: »Televize je zbraní, pomocí které může nepatrný počet lidí formovat světonázor stamiliónů svých spoluobčanů, a právě proto má obrovskou politickou a ekonomickou sílu.«

Tak bychom mohli zaznamenávat jedno svědectví za druhým o plánech imperialistických ideologů, kteří se snaží brzdit a rozvracet postup společenského pokroku. Kelin zdůrazňuje, že vzhledem k nebezpečné činnosti imperialistických center, které manipulují s informacemi, mají přístup k jejich rozšiřování a snaží se dezorientovat veřejné mínění, je nevyhnutelné usilovat o vypracování zvláštních dohod, které by omezily možnosti, aby imperialistické státy zneužívaly informace, jež politicky poškozují ostatní státy a národy.

Kelinova kniha jednoznačně ukazuje, jak je významné rozvíjení ofenzivní ideologické činnosti strany jako závažné síly při upevňování socialistických hodnot ve vědomí lidí, jak je nutno včas, přesvědčivě a účinně čelit imperialistickým ideologickým výpadům, zesílit veškerou ideologickou činnost ve smyslu závěrů XIV. sjezdu KSČ.

Současně si uvědomujeme, že existuje hlavní objektivní podmínka, která nám zajišťuje převahu v současném ideovém boji. Je to skutečnost, která byla vyjádřena na moskevské konferenci o vlivu leninismu v dnešní době a kritice antikomunismu v úvaze F. N. Děmičeva, kandidáta politického byra ÚV KSSS a tajemníka ÚV KSSS, že totiž marxismus-leninismus je nejpokrokovější, neustále se rozvíjející společenská teorie dneška, jejíž principy odpovídají životním zájmům mnohamiliónových mas pracujících, požadavkům společenského pokroku.

RUDOLF STUNA

ZAMYŠLENÍ PŘED SJEZDEM

Svazu českých dramatických umělců

ZDENĚK MÍKA, umělecký ředitel Divadla na Vinohradech, stojí dnes nejen v čele této významné pražské scény, která jako jedna z prvních dala výrazný impuls k obnově základních hodnot socialistického divadelního umění, ale zároveň jako úřadující místopředsada Svazu českých dramatických umělců se značnou měrou podílí na formování fronty socialisticky angažovaných umělců ze všech oblastí dramatického a filmového umění. Přípravný výbor SČDU má dnes již za sebou celou řadu akcí, které prokázaly názorovou jednotu i akceschopnost tohoto uměleckého svazu. Pro nejbližší období se připravuje svolání ustavujícího sjezdu.

Jak hodnotíte dosavadní činnost přípravného výboru SČDU?

Přípravný výbor SČDU, který vznikl koncem roku 1970, dostal do vínku především tyto úkoly: provést analýzu činnosti bývalého svazu, vytvořit program pro naši další činnost, obnovit internacionální styky s partnerskými organizacemi v socialistických zemích a znovu vybudovat členskou základnu. Všechny tyto úkoly bychom mohli charakterizovat jako bezpodmínečně nutnou přípravu ke svolání ustavujícího sjezdu. Během uplynulého roku se nám podařilo obnovit vzájemné styky s obdobnými organizacemi v zemích našich přátel — máme uzavřeny smlouvy s uměleckými svazy v SSSR, stejně tak v Polsku, NDR, Maďarsku a Bulharsku, což představuje dobrý základ pro další spolupráci.

Také s druhým úkolem jsme se prakticky vyrovnali — nové členské legitimace byly předány celkem 273 členům ze všech oblastí dramatické tvorby. Samozřejmě, že v členské základně mají nejpočetnější převahu herci. Členy našeho svazu se stali ti umělci, kteří prokázali svou uměleckou kvalitu a v minulých letech se projevili jednoznačně jako uvědomělí bojovníci za rozvoj naší socialistické společnosti. Mezi nimi je i řada těch, kteří za svou dosavadní uměleckou činnost získali veřejná uznání a státní ocenění.

Na zbývajících dvou úkolech — analýze činnosti obou dřívějších svazů a na vytvoření nového programu — se ještě dále kolektivně pracuje. V současné době si také ujasňujeme budoucí strukturu SČDU, která musí brát zřetel jak na územní rozčlenění, tak i na rozdělení do specifických oblastí divadla, filmu, televize a rozhlasu.

Přípravný výbor SČDU se pochopitelně nesoustředil jenom na úkoly, které jsou bezprostředně nutné ke svolání ustavujícího sjezdu, ale již od počátku své činnosti aktivně působil na další rozvoj českého dramatického umění.

Hlavní oblastí, ke které jsme v uplynulém období zaměřili svou pozornost, bylo především divadlo, které má bezprostřední denní a živý kontakt s obecenstvem. Snažili jsme se pozitivně ovlivňovat dramaturgii českých divadel a domníváme se, že se to již do značné míry podařilo. V přípravném výboru SČDU vznikl i podnět k uspořádání několika přehlídek angažované divadelní tvorby. Na tomto poli byla dosud nejvýraznějším počinem po loňské květnové přehlídce v Divadle na Vinohradech listopadová Přehlídka divadelní tvorby, která se konala v předvolebním období minulého roku v Ostravě. Přípravný výbor SČDU inspiroval také uspořádání přehlídky současných sovětských filmů, která se uskutečnila ve spolupráci s pražským Domem sovětské vědy a kultury v prvních měsících tohoto roku.

Právě tyto přehlídky pomáhaly formovat tendence, které budeme i nadále podporovat. Na konkrétních příkladech ukázaly, kudy se budeme ubírat, jakou cestu zvolíme. Myslím, že naše snahy nejlépe charakterizují slova S. K. Neumanna: »Ve jménu života i radosti i krásy«, která byla vůdčím heslem ostravské přehlídky a která také nalezne každý člen svazu ve své legitimaci.

Na jakou oblast činnosti se zaměří práce SČDU v nejbližších měsících?

Do sjezdu nás čeká ještě důležitý úsek přípravné práce, do níž bychom chtěli zapojit celou členskou základnu. Naší snahou bude, aby si všichni členové svazu mohli otevřeně podiskutovat o dvou základních materiálech, které pro ustavující sjezd připravujeme, to je o analýze předchozí činnosti a o programu nového svazu.

Otevřenou diskusi k problémům chceme však uplatňovat v celé další činnosti svazu, právě v této pracovní metodě spatřujeme těžiště veškeré svazové činnosti. Ještě samozřejmě zbývá promyslet organizační podobu takové diskuse, ale už dnes je nepochybné, že ji budeme realizovat jednak ve formě různých přehlídek dramatického umění a jednak na stránkách svazového časopisu, který se nám jeví jako nezbytný předpoklad pro možnost aktivního působení na všechny oblasti českého dramatického umění. Právě zde bychom chtěli věnovat velkou pozornost úkolům, které pro nás vyplývají ze závěrů XIV. sjezdu KSČ.

Domníváme se, že pro řešení dalších otázek, které před námi vytyčil XIV. sjezd strany, bude nutné vytvořit také kádr odborně fundovaných teoretiků a kritiků. To všechno ovšem nejsou otázky několika měsíců, to jsou úkoly na několik let.

Rozhovor připravil MARTIN TÚMA

Slovenský sjezd připraven

Také na Slovensku prošlo odborové hnutí těžkým obdobím, které narušilo jeho jednotu a oslabilo důvěru pracujících v organizaci, jejímiž jsou členy. Postupná konsolidace politická a hospodářská však se nakonec příznivě odrazila i v odborech; dokladem je Slovenský sjezd ROH, který se bude konat v Bratislavě od 18. do 20. května.

Přípravy na něj jsou svědomité. Podle slov předsedy SOR a místopředsedy ÚR ČSKOH Ladislava Abrahama začaly vlastně tehdy, když se odbory pustily na základě Poučení z krizového vývoje po XIII. sjezdu KSČ do očisty svých řad. Z vyšších odborových orgánů i ze Slovenské rady odborových svazů, z ústředních výborů odborových svazů i ze závodních výborů ROH a ve dalších orgánů byli odvoláni ti, kteří se zpronevěřili poslání odborů v socialistickém státě.

Začala se obnovovat a dobudovávat organizační struktura, byly ustanoveny krajské odborové rady a na jejich úrovni Městská odborová rada se čtyřmi obvodními radami v Bratislavě. V krajích a okresech vznikají orgány slovenských výborů odborových svazů. Posílila se pravomoc a úloha okresních odborových rad, což je třeba považovat za podstatný úspěch, protože tyto orgány mají velice blízko k základním organizacím a hrají významnou úlohu při upevňování jednoty v odborech. Upevnilo se i postavení Slovenské rady odborových svazů.

Po XIV. sjezdu KSČ přijaly odbory celostátní Program aktivizace ROH. Na Slovensku jeho význam pochopila většina funkcionářů, jak to dosvědčují výroční členské schůze, konference a sjezdy, které byly příznivě ovlivněny závěry nedávných plenárních zasedání ÚV KSČ a ÚV KSSS.

Odborové orgány začínají důsledněji než dříve řešit nahromaděné problémy, ve větší míře než dříve připravují podmínky pro rozvoj socialistického soutěžení, na Slovensku zejména hnutí Každý socialistický, více se zajímají o názory a potřeby pracujících.

Za velmi kladný přínos nutno považovat, že se upevnilo třídní a sociální složení nově zvolených orgánů, v nichž je nyní téměř 45 procent dělníků, více než 35 procent žen a přes 22 procent mladých lidí.

Všechno však dosud v pořádku není. Nepodařilo se plně zaktivizovat činnost všech orgánů a zejména všech základních organizací, tedy splnit úkol, který si dalo Revoluční odborové hnutí na Slovensku do VIII. všeodborového sjezdu.

Slovenský sjezd je tedy připraven. Co se na něm bude především projednávat? Dokončení uzavírání kolektivních smluv, jež se opozdilo. Další rozvoj pracovní iniciativy do VIII. všeodborového sjezdu. Prověrky ochrany a bezpečnosti při práci. A zejména problémy jednoty cílů, metod a forem odborové činnosti. Dále pak účast odborů na řízení a správě národního hospodářství a na plnění hospodářských úkolů.

Na sjezdu budou zvoleny nové orgány a 230 delegátů, kteří společně s dalšími 210 zvolenými na sjezdech svazů budou v červnu v Praze zastupovat milión čtyři sta tisíc slovenských členů ROH. Na nich bude ležet odpovědnost za další posílení důvěry pracujících ve svou odborovou organizaci.

(chj)

Kapitán Czechowicz

„...a ještě něco: Někteří lidé vás srovnávají se slavným kapitánem Klosem. Znáte ten seriál?"

„Samozřejmě, že znám. Ve Svobodné Evropě jsem ho četl na pokračování v jednom z našich novinách."

„Ale Klose v akci jste neviděl?"

„Ne, neviděl, znám však jeho případy."

„No a?"

(Znovu úsměv a další chvíle přemýšlení). „Ve skutečnosti všechno přece jen vypadá trochu jinak. Kapitán Klos působil samozřejmě v jiných podmínkách a v jiné době, ale přesto všechny tyto problémy jsou v praxi odlišné. Skutečnost není možná tak barvitá, je snad prozaičtější, šedivější. Činnost za těchto podmínek není tak efektní, aby oslňovala fantazii — je prostě věcnější, uvážlivější a konkrétnější."

To je jen nepatrný úryvek jednoho z rozhovorů s kapitánem Czechowiczem, které vysílal Polský rozhlas ve dnech 15.—23. března 1971 a které naši čtenáři naleznou v knize **Kapitán Czechowicz splnil úkol** (Naše vojsko, edice Fakta a svědectví.)

Na podzim roku 1982 se na západoněmecké policii v Kolíně nad Rýnem přihlásil mladý muž, něco přes dvacet let. Vracel se právě z turistické cesty do Velké Británie, a v NSR se zastavil na „přátelskou radu" emigrantů, které poznal v Londýně. Byl to Andrzej Czechowicz; v rozhovorech s těmito „přáteli" se totiž betajil tím, že je rozhodnut nevrátit se do vlasti a „zvolit si svobodu", aby mohl zůstat na vytouženém Západě. Právě oni známí mu „poradili", aby tak učinil v NSR, kde lze azyl získat poměrně nejsnadněji.

Na počátku března roku 1971 důstojník zpravodajské služby ministerstva vnitra Polské lidové republiky — kapitán Andrzej Czechowicz, který se dva dny předtím vrátil do vlasti po úspěšném splnění svých úkolů na Západě, přednášel na tiskové konferenci ve Varšavě zahraničním dopisovatelům a polským novinářům fakta a dokumenty svědčící o podvratné a špionážní úloze rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Využívání metod, na Západě vůči uprchlíkům obvyklých, „volba svobody" a postupné vžívání se do úlohy emigranta — to byly součásti plánu, který podrobně vypracovala polská zpravodajská služba. Cílem tohoto plánu bylo sledovat činnost středisek ideologické diverze, případně proniknout do jednoho z nich a poznávat je zevnitř. Úkol byl svěřen právě mladému důstojníkovi rozvědky, předem dobře připravenému — Andrzeji Czechowiczovi.

Kniha přináší nejenom Czechowiczův biografický portrét, ale i řadu zasvěcených informací o pravé tváři Svobodné Evropy, o jejím ideologickém diverzním působení proti socialistickým státům. Je doplněna rozsáhlým dokumentárním závěrem z českých materiálů týkajících se Svobodné Evropy a archivními fotografiemi.

-dd-

V našem zájmu

Dostaly se nám do rukou údaje více než zajímavé. Údaje týkající se našeho zahraničního obchodu, ale nejen jeho, také Anglie, Německé spolkové republiky, Maďarské lidové republiky i dalších států. Jde o vývoz sovětských výrobků, zejména zboží dlouhodobé spotřeby. Aktuální připomenout si něco z této oblasti je to proto, že v těchto dnech uplynuly dva roky, co byla podepsána Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci mezi Sovětským svazem a ČSSR.

Výroba zboží lidové spotřeby v Sovětském svazu stoupá a v této pětiletce se bude zvyšovat průměrným tempem, tak jak to určil XXIV. sjezd KSSS. To bude mít samozřejmě vliv nejen na zásobování v Sovětském svazu, nýbrž i na jeho export, který podle dlouhodobých obchodní dohody na léta 1971—1975 vzroste přibližně do socialistických států. Tedy i k nám.

Mluvme však konkrétně. V naší republice je zhruba půldruhá miliónu televizorů. Každý sedmý byl vyroben v Sovětském svazu. V pětiletce jich dovezeme dalších 125 tisíc, dovezeme také 25 000 „barevných" televizorů a zřejmě i nové přenosné televizory Junost 2. Sovětské hodinky není třeba představovat, řekněme jen, že na světových trzích jsou již nebezpečným konkurentem hodinek švýcarských, japonských a amerických. Počítačně je tomu s tranzistorovými přijímači, jejichž kvalita učinila v několika letech takový skok, že např. Anglie jich koupila přes jeden milión. My jsme jich loni dovezli 80 tisíc.

Lze jmenovat také další výrobky dlouhodobé spotřeby. Dovezeme např. 60 000 chladniček, vysavače, leštiče parket, pračky, elektrická holicí strojky, jízdní kola, sportovní pušky, lyže atd.

V jednom zboží jsme byli první, kteří je začali kupovat v SSSR. Jsou to montované chaty – nyní je ve velkém kupují Anglie, NSR, Maďarsko a další země. Po našich silnicích jezdí množství automobilů „made in SSSR". Přibudou další. Loni to byly VAZ 2101. V pětiletce dovezeme 115 000 automobilů značky Žiguli. Z téhož gigantického závodu na Volze dostaneme i nový, elegantní VAZ 2102. Volha u nás už zdomácněla, v pětiletce bude typ Volha GAZ 24 u nás rozhojněn o 13 500 kusů. Moskvičů přibude 69 000, mimochodem, svět o ně projevuje velký zájem zejména potom, co prokázaly převahu nad světovými značkami při nejdelší rallye Londýn—Mexiko.

Obchod je obchod na celém světě. Zásluhy však na tom, kde a kým ho provozuje. Nebo výměna zboží se Sovětským svazem je pro nás výhodná proto, že oba státy přihlížejí k vzájemným potřebám, že si vycházejí vstříc všestranně — v cenách, lhůtách, jakosti atd. A že rozhojňují domácí trh o další nové, potřebné výrobky.

Tak tomu je i s naším vývozem do SSSR. Jeho největší část tvoří výrobní zařízení strojírenského charakteru. Bez významu však není ani vývoz spotřebního zboží. Ten činí z celkových dodávek asi pětinu. Jde o obuv, konfekční zboží, trikotáž, galanterii, bižuterii, sklo, porcelánové nádobí — tohoto zboží vyvezeme do SSSR v pětiletce více než dříve, abychom mohli nejblíž především suroviny, jež náš průmysl tolik potřebuje a kterých máme doma pramálo. Nutno se také zmínit o velké oblibě našich aut řady 250 a 350 mezi sovětskými motoristy; do konce roku 1975 jim jich dodáme na 300 000.

Za první republiky jsme také uzavírali obchodní smlouvy. Protože však u nás zasahovaly kapitalistické firmy, s nimiž byli naši fabrikanti propojeni přímým i nepřímým způsobem, nebyl to pro nás obchod vždy prospěšný. Výměna zboží se Sovětským svazem je založena na naprosté rovnosti obou „stran". Tak, jak to odpovídá zásadám Smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci.

(ll)

JADERNÍ ENERGIE, č. 5/72, květen 1972, str. 145.

17(109)XV

Únorové plénum ÚV KSČ a jaderný program

Únorové plénum ÚV KSČ vytyčuje jako hlavní cestu realizace závěrů XIV. sjezdu v ekonomické oblasti cestu zvyšování efektivnosti výroby, především růstem produktivity práce. Je to základní leninská cesta, která jedině umožní trvalé vítězství socialismu v soutěži s kapitalismem a je rozpracována na konkrétní podmínky československého národního hospodářství. Vysoký stupeň zaměstnanosti v Československu a velmi omezený růst zdrojů nových pracovních sil, které budou posílány především do terciární sféry, znamenají jednoznačně, že lze československou průmyslovou výrobu rozvíjet dále jedině cestou intenzifikace, založené na maximálním uplatňování výsledků vědy a techniky a na mezinárodní integraci výroby.

Při intenzifikaci průmyslové výroby i při zvyšování materiální a kulturní úrovně lidu bude mít i nadále mimořádně významnou roli elektrifikace národního hospodářství. Zatímco intenzifikace využití palivo-energetické základny znamená snižování měrného objemu prvotních energetických zdrojů ve výrobě a spotřeba primárních energetických zdrojů v dlouhodobé perspektivě proto pozvolna pomaleji než národní důchod, bude mít spotřeba elektřiny vlivem intenzifikace ostatní průmyslové výroby i nadále vyšší tempo než národní důchod. Vyšší produktivita práce v materiální výrobě znamená stále nižší podíl lidské fyzické práce; práce člověka bude stále více zaměřena na invenční a řídicí práci. Proto je rostoucí materiální výroba spojena s ještě rychleji rostoucí spotřebou elektřiny.

Na základě prognóz rozvoje československé elektrizační soustavy dosáhne využívání vlastních zdrojů klasické energie do roku 1990 prakticky svého maxima, přičemž zdaleka neuspokojí stále rostoucí spotřebu elektřiny. Těžba hnědého uhlí bude přitom postupně orientována především na zásobování velkokapacitních kondenzačních elektráren, zejména na výrobu špičkové energie v průtočných i akumulačních elektrárnách. Zajistit chybějící množství elektrické energie je možno jednak dovozem elektřiny nebo fosilních paliv pro elektrárny, jednak rozvojem výroby jaderné energie.

V perspektivě československé energetiky se počítá se všemi těmito možnostmi, je ovšem třeba velmi pečlivě zvažovat jejich efektivnost. Dovoz elektřiny je nesporně devizově nejnáročnější a jeho význam spočívá především ve výkonové výpomoci v rámci elektrizační soustavy zemí RVHP a částečně v úhradě energetických zařízení, dodávaných z ČSSR na dlouhodobý úvěr. Dovoz energetického uhlí do ČSSR nemůže mít podstatnou roli v energetické bilanci vzhledem k tomu, že ve všech zemích RVHP, včetně západní části Sovětského svazu, jsou exportní možnosti uhlí krajně omezeny. Dovážená ropa a zemní plyn budou sloužit především pro výrobu pohonných hmot a rozvoj petrochemie, zčásti pak jako zdroje tepla pro průmyslovou a komunální spotřebu. Ve výrobě elektřiny jsou v našich podmínkách kapalná a plynná paliva efektivní jen pro výrobu špičkové energie.

Těžiště rozvoje výroby elektřiny se tedy nutně přesouvá do oblasti jaderné energetiky a koncepce rozvoje jaderné energetiky, zpracovaná v roce 1970 Čs. atomovou komisí, se i nadále jeví jako plně oprávněná. Současně prognostické práce potvrzují, že do roku 1990 je nutno počítat s výkonem jaderných elektráren v rozsahu 10—12 tisíc MW.

Rozvoj jaderné energetiky je v plném souladu s hospodářskou politikou, vytyčenou únorovým usnesením ÚV KSČ. Produktivita práce jaderné energetiky je několikanásobně vyšší než v energetice, založené na využívání uhlí. Provoz jaderných elektráren přitom klade daleko vyšší nároky na úrovni obsluhy i řízení, zatímco podíl fyzicky namáhavé práce je nepatrný. Jaderné elektrárny jsou typickým pracovištěm, na němž dochází k socialistickému sbližování fyzické a duševní práce. Rozvoj jaderné energetiky v kombinaci s výstavbou vodních elektráren a s celkovým rozvojem vodního hospodářství je i významnou cestou ke zlepšení životního prostředí.

V intenzifikaci československého hospodářství má obdobný význam i rozvoj jaderně-energetického strojírenství. Těžké metalurgické a strojírenské základny, kterou má dnes ČSSR k dispozici, lze optimálně využít pro výrobu jaderně energetických zařízení, a to nejen pro potřeby čs. energetiky, nýbrž i pro rozvoj jaderné energetiky všech zemí RVHP. Vysoká náročnost na materiál, kvalitu a kontrolu jeho zpracování umožňují při výrobě jaderně-energetických zařízení dosahovat několikanásobně vyšších kilogramových cen, a tím tedy i podstatně lépe využívat základních fondů těžké metalurgické a strojírenské základny. Jedinou cestou je zde přitom integrace a dělba práce, která umožní, aby se československé jaderně-energetické strojírenství zaměřilo na výrobu vybraných uzlů jaderných elektráren, při nichž lze dosáhnout sériovosti výroby a uplatnění zkušeností, získaných při výstavbě první jaderné elektrárny.

Komplexní program socialistické integrace, přijatý na 25. zasedání Rady vzájemné hospodářské pomoci, vytyčuje při společném rozvoji jaderné energetiky i jaderně-energetického strojírenství velké úkoly. ČSSR má v této oblasti významnou výzkumnou vývojovou i výrobní základnu. Jde nyní o to, aby bylo tělo základny plně využito a byla zapojena do integrovaného, jaderně-energetického programu, který spočívá v rozvoji velkých lehkovodních a rychlých reaktorů, v řešení výroby, transportu a recyklu jaderných paliv, fixace a ukládání radioaktivních odpadů a komplexních otázek jaderné bezpečnosti.

Zatímco rozvoj jaderné energetiky souvisí především s dlouhodobými koncepcemi rozvoje národního hospodářství, umožňuje druhá část československého jaderného programu — využívání ionizujícího záření — v současné době uplatňovat již výsledky vědy a techniky v praxi ke zvyšování produktivity práce i efektivnosti výroby. Nejvýznamnější úspěchy ve využívání ionizujícího záření máme zatím v lékařství. Záření zde slouží nejen humánním, nýbrž i ekonomickým cílům. Budované ozařovny v síti našich nemocnic navracejí již dnes tisíce pracujících do závodů. Radiační sterilizace lékařských materiálů zvýší podstatně produktivitu i kulturu práce v terapii. Značkované sloučeniny prohlubují i zkvalitňují diagnostiku chorob. V současné době bude nutno zaměřit pozornost i na aplikaci ionizujícího záření v zemědělství a při ochraně potravin.

Významným pokrokem ve využívání ionizujícího záření je založení mezinárodního hospodářského sdružení „Interatominstrument". Toto sdružení, na němž se podílejí ústavy a podniky zemí RVHP, má zajistit koordinovanou výrobu přístrojů a zařízení na vysoké technické a ekonomické úrovni.

Československý jaderný program, vypracovaný jako součást integrovaného programu zemí RVHP, je tedy v plném souladu s hospodářskými direktivami XIV. sjezdu KSČ, rozpracovanými únorovým zasedáním plénia ÚV KSČ. Umožňuje využít specifických podmínek československých výrobních sil, spojujících kvalifikované kádry s těžkou výrobní základnou i přesnou přístrojovou technikou a elektronikou a zabezpečovat cíl zvýšené společenské produktivity práce ve všech oblastech národního hospodářství.

Ing. JAN NEUMANN,
předseda Československé komise pro atomovou energii

RACIONÁLNĚJI A ÚČINNĚJI VE STRANICKÉ PRÁCI

Aktuálním a současně dlouhodobým úkolem strany je plně rozvinout marxisticko-leninskou vědeckou politiku jako politiku základní síly naší společnosti, dělnické třídy. Jde o politiku, jež otevírá prostor pro prosazení dlouhodobých zájmů této třídy, o jejichž naplnění pod vedením svého organizovaného a ideového předvoje usiluje. Smyslem naší aktivity je tedy rozšíření a prohloubení revoluční aktivity dělnické třídy a všech pracujících, zvýšení jejich účasti na výstavbě socialistické společnosti.

V postupu socialistické společnosti vpřed, v upevnění jednoty strany, její akceschopnosti jsme dosáhli mnohé pozitivní výsledky. Zlepšila se také politickoorganizátorská práce stranických orgánů a organizací. Podařilo se aktivizovat desetitisíce komunistů a jejich prostřednictvím rozvinout iniciativu statisíců pracujících. Již dnes lze říci, že tato aktivita stranických orgánů není jenom krátkodobá, že trvá delší období a má vzestupnou tendenci. Přitom je třeba vidět, že ne všude jsme dosáhli stejných výsledků. Mezi jednotlivými okresními výbory strany a základními stranickými organizacemi jsou značně velké rozdíly. Dobré výsledky byly také nejednou výsledkem nadměrného, jednorázového a kampaňovitého úsilí části členů stranických orgánů, či aktivu. Tento stav však nemůže být trvalý, jestliže nemá ohrozit plnění úkolů vyplývajících z uplatňování vedoucí úlohy strany ve společnosti. Dnes jde o to, aby se na aktivní práci ve stranických orgánech a organizacích podíleli soustavně všichni členové, abychom účinnějších výsledků dosahovali nikoliv mimořádnými, ale normálními formami, systematickou stranickou prací.

Náročnost současných i perspektivních úkolů klade nové, vyšší požadavky na stranu samu jako vedoucí sílu společnosti, nové vyšší nároky na každý stranický orgán, každou organizaci a každého komunistu. Aby strana mohla úspěšně řešit úkoly všestranného rozvoje společnosti, aby mohla nadále úspěšně vést, je nutno na kvalitativně vyšší úrovni zabezpečovat řízení společnosti i vnitrostranické řízení.

Jedním z hlavních úkolů stranickopolitického řízení je houževnatá úsilí o konkrétnost stranickopolitické práce. Pouze jejím prohloubením se dá dosáhnout zvýšení revoluční aktivity pracujících mas naší společnosti. Konkrétnost politického řízení je však podmíněna schopností hluboké politickoanalytické i politickokoncepční činnosti.

Ukazuje se naléhavá potřeba soustředit pozornost k posílení programovosti a plánovitosti práce naší strany. Při tvorbě perspektivních i krátkodobých plánů máme stále značné slabiny. Spočívají nejenom v nedostatcích při určování úkolů podle důležitosti, jež by vyplynuly z analýzy situace a potřeb dalšího rozvoje stranické práce v jednotlivých etapách, ale také z jejich nedostatečné návaznosti při rozpracovávání a postupné realizaci na jednotlivých stupních stranického řízení.

Například se nám dosud nepodařilo zpracovat plány práce orgánů ústředního výboru KSS vždy včas tak, aby z nich mohly vycházet a na ně navazovat KV KSS a OV KSS. Opožděné zpracování plánů práce vyšších orgánů způsobuje nižším orgánům značné těžkosti, nemohou své plány rozpracovávat včas nebo je musí přepracovávat. Tím se zatěžuje především aparát strany na okresech a mnohdy není dostatek času na kvalitní přípravu materiálu pro stranický orgán. Kvapně připravený materiál nevystihuje pak podstatu problémů a nelze z něho vyvodit skutečně účinná opatření. Trvalé zvyšování úrovně politického řízení vyvolává proto nutnost kritického a sebekritického přístupu, soustavného hodnocení možností a skutečné odpovědnosti.

Takto chápané politické řízení vymezuje prostor pro každý článek organizace, pro vedoucí i vedené, je současně prostorem pro aktivitu i závaznou odpovědnost. Politické řízení musí důsledněji řešit otázku práv i povinností, společenské disciplíny, politické, stranické, občanské, ekonomické, morální atd. Racionalizace stranickoorganizátorské činnosti vždy více staví do popředí objektivnost a časovou efektivnost, ekonomii času, lepší využívání kvalifikace lidí. To v praxi znamená určit přesně požadavky a potřeby nižších orgánů a podle těchto potřeb soustředit pomoc vyšších orgánů a jejich aparátu nižším orgánům.

V uplynulém období se zintenzívnil styk členů, pracovníků a aktivistů vyšších stranických orgánů s nižšími. Tato pomoc, velká co do množství, by mohla přinést daleko větší efekt, kdyby byla promyšlenější. Ústřední výbor KSS měl snahu delegovat členy a pracovníky ÚV KSS na zasedání nižších orgánů podle problémů, o nichž jednají. Méně dostatečná je pomoc nižším orgánům, orientovaná na rozpracování materiálů v dostatečném předstihu. Značné množství rezerv je v práci samého aparátu strany. Bude nutno soustavně zlepšovat řízení stranického aparátu, vytvářet podmínky, aby kvalifikovaní pracovníci nevykonávali nekvalifikovanou práci, ale takovou, která náleží odborným nebo administrativním pracovníkům.

Rezoluce „K aktuálním otázkám jednoty strany" nám ukládá upevňovat jednotu a akceschopnost orgánů a organizací. Jednotu v tom nejširším smyslu slova, jako jednotu ideovou, organizační, akční

a internacionální jednotu na programovém základě, jednotu živou, uskutečňovanou s lidmi, jaké máme.

Součástí náročných úkolů v upevňování jednoty a akceschopnosti strany je úsilí o co nejpřesnější charakteristiku stavu politického vědomí, zejména stranického organismu. Vytvoření systému pro soustavné poznávání názorů, pro osvojování poznatků o stupni uvědomění členů strany a o jejich reálné a pracovní aktivitě umožní vypracovat optimálnější formy a metody aktivity strany, upevňování její jednoty a akceschopnosti na principech marxismu-leninismu.

Pouze za předpokladu, že orgány a organizace strany co nejobjektivněji poznají to, čím strana žije, jaké jsou názory komunistů, jejich postoje k řešení úkolů, jakými formami a metodami pracují, lze provést správnou analýzu, určovat optimální cesty řešení úkolů a účinně řídit.

Ze soustavného sledování pulsujícího života strany nám vyplývají poznatky, na jejichž základě lze objektivně poznat situaci ve straně a společnosti, posoudit a stanovit pořadí důležitosti a naléhavosti problémů, jež je třeba řešit v daném období na jednotlivých stupních stranického řízení, a vytvářet tak podmínky k práci metodou hlavního článku.

Proto je naléhavé do poznávací činnosti strany vnést soustavnost a systematičnost. Nemůže se jednat jen o jednorázové akce. Stojíme před úkolem zavést v celé straně systém pravidelného jednotného zpracovávání a třídění základních informací. Při technickém zpracovávání těchto informací je nutno využít poznatky, které se s úspěchem uplatňují na jiných úsecích našeho společenského života.

Jestliže se předkládá otázka informačního systému a informovanosti členů strany, pak máme na mysli seriózní odstraňování nedostatků, které existují, a to především v řídících politických informacích. Každý člen komunikační struktury musí dostat tolik informací, kolik potřebuje pro svou účelnou práci. Z tohoto hlediska je třeba zvládnout také výběr informací. Ukazuje se, že informací je veliké množství, někdy záplava, že se však neprovádí takový výběr, aby patřičné informace dostal adresát.

Rovněž většina vedoucích pracovníků dostává mnohem více informací, než je možné zvládnout. Musí potom věnovat mnoho svého drahocenného času na to, aby oddělili informace nutné a potřebné od méně nutných a nepotřebných. Tím nechci skrývat to, že někteří funkcionáři nedostávají ty informace, které potřebují, že je malá operativnost v informacích atd. Za informace nutno považovat především základní stranické dokumenty. Musíme soustředit pozornost na to, aby je funkcionáři a členové strany skutečně poznali.

Strana poznává ne samoúčelně, ale proto, aby problémy posoudila a pomáhala postupovat vpřed. Nejde o to, jenom poznávat, ale především měnit, realizovat, organizovat. Sebelepší usnesení i směrnice nesplňují svůj účel, pokud se nám nepodaří je realizovat. V organizátorské činnosti vystupuje do popředí nutnost určitého organizačního rytmu, pravidelnosti, bez něhož efektivní využití času není možné.

Orgány a organizace strany po XIV. sjezdu KSČ přistoupily k ukládání konkrétních úkolů každému členu ve větším rozsahu. Při výměně stranických legitimací přijali členové různé závazky zaměřené na zvyšování akceschopnosti strany. Některé OV KSS a jejich předsednictva vedou stranické organizace k hodnocení těchto závazků, a dosáhly tak zvýšení aktivity členů strany.

Realizace a kontrola přijatých rozhodnutí je nevyhnutelnou součástí každého řízení a žádné řízení, včetně řízení vnitrostranického, nemůže bez této kontroly dobře fungovat, být účinné a dosahovat stanovené cíle. Jestliže se přijímají usnesení, úkoly a závazky, jestliže existuje liberalismus v jejich kontrole a plnění, není to nic jiného než projev oportunismu v praxi. Například téměř dvě třetiny členů KV KSS v Západoslovenském kraji charakterizuje kontrolu jako nesystematickou a nedostatečnou. Z toho vyplývá pro nás nutnost vytvářet jednotný systém kontroly usnesení na všech stupních stranického řízení, počínaje ÚV KSS.

Nic nám nebrání uplatnit přitom též zkušenosti získané na tomto úseku práce, ať v některých orgánech KSČ nebo v jiných stranách, zejména v KSSS, a využít i moderní způsoby technického zpracování přehledů, užívané na jiných úsecích práce a života naší společnosti.

Nejde jenom o jednoduchou kontrolu plnění či neplnění přijatých usnesení. Současně s touto kontrolou chceme vždy podrobit rozboru i další stránky přijatých usnesení. Za prvé, je třeba vždy zkoumat, zda a do jaké míry je usnesení konkretizováním usnesení vyšších stranických orgánů. Za druhé, izolovaná kontrola jednotlivých usnesení má malou účinnost. Proto nutno zkoumat jejich návaznost, vzájemný vztah. Zkoumání této vzájemné vazby jednotlivých usnesení se musí stát stálou a běžnou praxí příslušných stranických orgánů a důležitou součástí politiky strany. Zajištění vzájemné vazby přijatých usnesení je jedním z nejdůležitějších nástrojů dosahování integrity, působení všech ostatních složek politiky strany, což je v současné době velmi důležitým faktorem zkvalitnění organizace a řízení činnosti strany.

V současném období nám jde více než kdykoliv předtím o to, aby správně stanovená politická směrnice a její rozpracování v plánech práce byla úspěšně realizována na všech úsecích. Komunistická strana je stranou akce. Trvalé úspěchy ve stranické práci lze dosahovat pouze tehdy a tam, kde a kdy se poznávací a realizační funkce strany prolínají vzájemně. Proto požadavek vysoké úrovně stranické disciplíny, který XIV. sjezd KSČ zvláště zdůraznil, má při praktickém realizování usnesení a politiky strany mimořádný význam. Zvyšování náročnosti při ukládání úkolů každému členu strany a kontrola jejich uvědomělého plnění i důslednost jsou hlavním předpokladem zdokonalování vnitřního života strany.

V závěrech XIV. sjezdu KSČ a sjezdu KSS je zdůrazněna potřeba posilovat vliv strany ve všech oblastech společenského života správnými formami a metodami politického vedení. Také na tomto úseku stranické práce není zdaleka všechno v pořádku. V konkrétním uplatňování vedoucí úlohy strany vůbec a na nižších článcích stranického řízení zvláště máme ještě značné nedostatky.

Dalším faktorem, který snižuje kvalitu řízení, je nezdravý resortismus ve stranickém i státním řízení. Resortismus vzniká z neschopnosti sladit nejrůznější aspekty stranickopolitické činnosti do harmonického systému, z neschopnosti vystihnout nebo respektovat hlavní článek tohoto řetězu souvislostí. Narušuje naléhavou potřebu sjednocení, prolínání jednotlivých článků řízení. Oslabuje rozhodující

články nedisciplinovaným a živelným vyzdvihováním článků odvozených nebo v dané etapě vedlejších.

Hlavním článkem v politice strany je ekonomika. Jak zdůvodnil na únorovém plénu ÚV KSS soudruh Jozef Lenárt, neznamená to, aby všichni dělali totéž, ale aby si našel každý jednotlivec, orgán, instituce či závod svůj vlastní přístup k zabezpečování únorového pléna.

Zvyšování úrovně řízení a tím i řešení otázek rozvoje nejrůznějších oblastí života společnosti není možné bez náležitého teoretického rozvoje a praktického uplatňování vědy v řízení. Vědět, jak na to, abychom zvítězili — je vědou a uměním řídit.

Řešení problémů vědeckého řízení socialistické společnosti si vynucuje konkrétní historická etapa vývoje socialismu. Řízení je určujícím faktorem politického a ekonomického vývoje vědy, jestliže navazuje na hlubokou analýzu průběhu společenských procesů, a tehdy, jestliže se samo organicky včleňuje do průběhu politických a ekonomických procesů. Zejména politické řízení je pak důležitým nástrojem revoluční přeměny společnosti, protože umožňuje konkrétní účast mas na této přeměně.

Podstatné zvýšení kvality vnitrostranického řízení je proces dlouhodobý. Také zde se nedá všechno řešit najednou, ale je nutné postupovat cílevědomě, krok za krokem, zaměřovat se na odstraňování podstatných nedostatků a provádět zásadní opatření, která nám umožní rozuzlit řadu dalších problémů.

Nejde jen o problémy technické, i když na jejich organizačně technickou stránku, na použití moderní techniky, na využití sociologických a jiných výzkumů, na využití vědeckých analýz klademe značný důraz. Především jde o problémy politické, s politickým obsahem a s nesmírně závažnými politickými důsledky.

Jestliže se nastoluje otázka soustavného zvědečťování řídícího procesu, pak nutno jednoznačně vidět, že vědou, jíž se komunistická strana řídí, je marxismus-leninismus. Do řídícího procesu však vstupují další méně obecné nebo specifické disciplíny, které nutno využívat.

Jde teď zejména o to, aby se stranické orgány obklopily při tvorbě i realizaci usnesení širokým aktivem lidí, aby byla využita schopnost a odhodlání každého, kdo chce přiložit ruku k dílu.

VLADIMÍR TRVALA,
člen ÚV KSS,
vedoucí politickoorganizačního
oddělení ÚV KSS

ŽIVOT STRANY, č. 10/72. 13. května 1972, str. 3. - 5.